

KÖZÉPKORI
EGYETEMES
MŰVELŐDÉSTÖRTÉNET
diasorozat

670/9

T-33

IRÁS, KÖNYV

2016 JÚL 13.

Budapest, 1978

1/10
2008 MAJ 07

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat
Társadalomtudományi Osztályának
kiadványa

Irta és összeállította: Marosi Endre

Lektorálta: Jónás Ilona

Szerkesztette: M. Szabó Mária Rózsa

Felelős szerkesztő: Vadász Sándor

Készült a TIT Rotaüzemében - Példányszám: 100
Gy.sz.: 78/1859 - Felelős kiadó: Radványi Gáspár

1. Runa feliratos viking kő.
2. Unciális írás. VI. század. Würzburg. (NSZK.)
A II-VIII. század között nagy betűkkel (maiusculákkal) írtak pergamenre.
3. Ir evangélium diszitett lapja. VII. század. Az V-VIII. századi szemiuenciális, ir inzuláris írás vezette be a karoling írásreformot. Folytatásai: beneventói, vizigót, meroving írás.
4. Nagy Károly oltalomlevele Arnoldus papnak. 772.
A karoling minuscula (kis betű) bevezetése kiemelkedő esemény a paleográfiában. A XI. században elterjedt gót, majd a XIII. századtól gót kurziv (folyó) írás alkalmazása után a XIV. században visszatértek a karoling minusculához.
5. Másoló szerzetes. VIII. század. Franciaország, Amiatrinus kódex.
6. Sevillai Izidor átnyujtja könyvét nővérének, Florentiának. Francia miniatura Párizsban, IX. század eleje.
7. "Szvjatoszláv izbornyikja" 1073. Cirill betűs orosz krónika.
8. Firdauszi: Sáhname. X. század. Perzsa miniatura.
Firdauszi tadzsik származásu, perzsa nyelvű költő, élt 935-1020.

9. Iniciálé. XII. század közepe. Winchester, (Anglia.) kódex.
10. Anonymus gestájának címlapja. XII-XIII. század. (Magyarország.)
11. Gutenberg szobra. Bécs. Johannes Gensfleisch-Gutenberg német nyomdász, a mozgatható betűkkel történő könyvnyomtatás feltalálója. 1394/99-1468.
12. Röpirat. 1454. A német nyelvű, verses röpirat a török veszélyre inti a kereszténységet. Készült Gutenberg mainzi nyomdájában, mint az első nyomtatott anyag.
13. Páduai Szent Antal és Assisi Szent Ferenc. 1477. Részlet Friedrich Padier szárnyasoltáráról. Gótikus minuscula, számok.
14. Szent Bertalan apostol. 1460-1475 k. A winzendorfi (Ausztria) mester festményén az apostol tart egy csuklyás bőrkötésű könyvet. (Jelképül, hogy őt elevenen megnyúzták.) Kezében bárd.
15. Luther írása. 1542. Bejegyzése a werngordi könyvtár emlékkönyvébe.

16. Gyurgyevics Bertalan könyve. 1544. (Antwerpen. Belgium.) A magyarországi születésű Gyurgyevics gyermekként esett török fogságba, a mohácsi csatában. Sok éves rabság után megszökött. Németalföldön írta meg emlékeit: "Kis könyvecske a török rabok és a török uralma alatt élő adófizető keresztények gyötrelmeiről." A latin nyelvű könyv példátlan sikert aratott, már a XVI. században hetven kiadást ért meg. Címnap.
17. Arthur király csatája. 1557. Angol fametszet. - A mondatbeli, V. századi Arthur szász király 11 angliai királlyal harcolt. Kezében a csodakard, az Excalibur, amellyel sorra győzi le ellenfeleit. Alakját a lovegregények örökölték meg. Sir Thomas Mallory a XVI. században Trisztán történetével együtt adta ki.
18. Grammatica. 1613. Vilnó. (Vilnius, Litvánia, Szovjetunió.) Meletyij Szmotrickij könyve.
19. Görög írású Corvina. XVI. század. Mátyás könyvtárából Bécsbe származott kódex, amely XIV. századi görög nyelvű kézirat.
20. Theophrastus-Corvina. XVI. század. Az 1450-70 között keletkezett, indafonatos diszitésű könyvlapra arab aranybetűkkel jegyezték be a török szultáni ajándékozás tényét.
21. A budai szandzsák első összeírása 1545 körül. A török adóösszeírás egy lapja.

22. Az egri győzelmi irat záróképe. 1596. Török miniatura. Témája a III. Mehmed szultán rendeletére készített fethnáme miniálása. Bal oldalt ül a főtörténész Talikizáde, s diktál a kalligráfusnak. Jobb oldalt dolgozik a miniatúrán Nakkas Haszán.
23. Örmény irat. Madrid, 1596. augusztus 25. I. Simon gruz király - spanyol közvetítéssel - **igenlően** válaszolt Báthori Zsigmond erdélyi fejedelemnek, aki szövetséget ajánlott a török ellen. A levelet valószínűleg örmény kereskedők hozták.
24. Héber feliratos sirkövek. XVII. század. Prága, Óváros.